

Wat betekent MiFID II voor mij als belegger?

MiFID: de Europese richtlijn die beleggers beschermt

Op 3 januari 2018 trad de Europese beleggersrichtlijn MiFID II in werking. De bijkomende regels waren goed voor duizenden pagina's regelgeving.

“Waarom al die vragen? Waarom zoveel informatie? Zijn die documenten nodig?” Het zijn veel gehoorde opmerkingen die een bankier krijgt wanneer deze de klant bijstaat bij zijn beleggingen. Het antwoord is vaak “MiFID”. Een afkorting die bij nogal wat mensen gemengde gevoelens oproept.

De vrees bestaat soms dat MiFID, hoe goed bedoeld ook, de relatie met de klant verzakelijkt en

rigide maakt. Als financiële instellingen willen we dat echter zoveel mogelijk vermijden.

Financiële instellingen onderschrijven de doelstellingen van de MiFID regels ten volle. We zijn ervan overtuigd dat MiFID II onze dienstverlening verbetert en dat MiFID II een goede zaak is voor de klant. Zowel u als uw financiële instelling hebben er alle belang bij om elkaar goed te begrijpen als het om een belegging gaat. Dat vermijdt misverstanden.

Daarom leggen wij je in deze brochure graag uit wat MiFID II voor jou als klant betekent.

01. Wat is MiFID II?

Wat is MiFID II?

De afkorting staat voor **Markets in Financial Instruments Directive**. Het gaat om een Europese richtlijn die de spelregels vastlegt die financiële instellingen moeten volgen als ze je beleggingsproducten aanbieden of als ze je daarover advies geven.

MiFID II is de opvolger van de MiFID I Richtlijn, die in 2007 in effect is getreden.

Op welke financiële producten en diensten heeft MiFID II betrekking?

MiFID II is van toepassing op **beleggingsproducten**: dus aandelen, obligaties en beleggingsfondsen. Voor andere financiële producten, zoals betalingen of kredieten, gelden andere regels. Ook voor het geld dat je op een spaarrekening hebt staan, gelden er aparte regels.

MiFID II geldt ook voor alle **beleggingsdiensten**: beursorders plaatsen en uitvoeren, advies verlenen over beleggingsproducten of individueel vermogensbeheer aanbieden.

Op wie is MiFID II van toepassing?

MiFID II is van toepassing op **alle instellingen die professioneel beleggingsdiensten aanbieden**. Ongeacht of je voor jouw beleggingsdiensten een beroep doet op een bank, een beursvennootschap, een vennootschap voor vermogensbeheer en beleggingsadvies of een beheerder van een beleggingsfonds: je geniet steeds dezelfde bescherming.

Hoe zorgt MiFID II voor een betere bescherming van de belegger?

MiFID II omvat een **reeks maatregelen** die de bescherming van beleggers versterkt:

Strikte regels voor de verkoop van complexe producten

Striktere procedures om ervoor te zorgen dat de juiste producten bij het gepaste doelpubliek terecht komen (*product governance*)

Invoering van een andere soort beleggingsdienst: onafhankelijk beleggingsadvies

Beperkingen op commissies die financiële instellingen kunnen betalen en ontvangen als zij beleggingsdiensten verstrekken

Versterkte zorgplicht voor verleners van beleggingsdiensten

Betere informatieverstrekking aan de klant

Transparantie over kosten

Vorming en opleiding voor het personeel

Strikte sancties en bevoegdheden voor toezichthouders

Betere identificatie van opdrachtgevers van financiële transacties om marktmisbruik sneller op te sporen

Strikte regels voor telefoongesprekken en elektronische communicatie in het kader van beleggingsdiensten

Waarom is MiFID II er gekomen?

MiFID is niet nieuw. Je bent **al sinds 2008 beschermd** door de MiFID I-regels. Zo zijn financiële instellingen al sinds MiFID I wettelijk verplicht om een beleggersprofiel op te maken. Ze moeten met andere woorden nagaan of je genoeg kennis en ervaring hebt met beleggingsproducten. Ze mogen je vervolgens enkel producten aanbieden die rekening houden met die kennis en ervaring.

Verstrekt jouw financiële instelling je beleggingsadvies, dan moet zij nu ook reeds nagaan wat je financiële situatie en beleggingsdoelstellingen zijn. De producten die je wenst, moeten geschikt zijn om die beleggingsdoelstellingen te halen (dit is de zogenaamde "zorgplicht").

De **principes van MiFID I** werden onder de huidige MiFID II behouden, maar ze werden op een aantal punten **verder aangescherpt**. Door de financiële crisis in 2008 is namelijk gebleken dat er op een aantal vlakken bijkomende bescherming nodig was.

Sommige beleggers investeerden in complexe producten die ze onvoldoende begrepen of hadden geen duidelijk zicht op de kostenstructuur van een beleggingsproduct. Ook kenden sommige producten aanzienlijke waardeschommelingen, waardoor ze voor bepaalde beleggers niet langer geschikt waren.

Ben ik als private bankingklant ook beschermd?

Absoluut. MiFID II maakt geen onderscheid tussen private banking-klienten en andere particuliere klanten: beide groepen genieten **dezelfde bescherming**.

MiFID II maakt daarentegen wel een onderscheid tussen professionele en niet-professionele klanten. Voor professionele klanten gelden er minder strenge regels. Als particulier kan je het statuut van professionele belegger aanvragen, maar alleen onder strenge voorwaarden. Het is jouw financiële instelling die moet nagaan of je aan die voorwaarden voldoet.

En als kmo?

Ja, ook kmo's vallen onder de MiFID-regels, zelfs als ze de vorm hebben aangenomen van een vennootschap. Kmo's genieten dus net **dezelfde bescherming** als particuliere klanten.

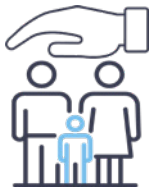
Ook als je met jouw vennootschap bijvoorbeeld een cashoverschot zou investeren in een beleggingsfonds, val je onder de bescherming van MiFID.

Vanaf wanneer is MiFID II van toepassing?

MiFID II trad in werking op **3 januari 2018**.

Gaat MiFID II enkel over de bescherming van de belegger?

Nee, MiFID II is een heel **diepgaande richtlijn**. De regels op het vlak van beleggersbescherming werden in 2018 inderdaad verscherpt, maar MiFID II gaat ook over betere transparantie van de beurzen en financiële markten, en bevat regels over nieuwe vormen van beleggen zoals algoritmisch en geautomatiseerd handelen in effecten.

MiFID II, is dat niet veel administratieve rompslomp voor klanten en financiële instellingen?

Voor een stukje wel, maar MiFID II biedt een noodzakelijke bescherming voor zowel de klant als de financiële instelling.

Als klant kan het inderdaad wat vervelend zijn dat de bank bijvoorbeeld vragen stelt over je inkomsten en toekomstplannen wanneer je een aandeel of een beleggingsfonds wilt kopen. En voor een financiële instelling is het niet altijd eenvoudig om een klant op een spontane, vlotte manier te helpen en tegelijkertijd deze regels nauwgezet toe te passen.

Dit gezegd zijnde, mogen we niet uit het oog verliezen dat de MiFID-regels er zijn om de belegger te helpen en zijn spaarcenten zo goed en veilig mogelijk te beheren. De financiële instellingen ondersteunen dan ook de uitgangspunten van MIFID II: eerst en vooral een **betere bescherming voor beleggers** en daarnaast **meer transparantie en betere voorwaarden op de markt**.

02. Waarom is MiFID II een goede zaak voor de belegger?

Wat houdt MiFID II in op het vlak van complexe producten?

MiFID II zorgt ervoor dat meer beleggingsproducten als complex worden beschouwd. Voor dergelijke producten gelden **strengere regels**: een financiële instelling mag je die alleen aanbieden als ze is nagegaan dat je over de nodige kennis en ervaring beschikt om in zo een product te beleggen. Je kan jouw financiële instelling dus niet zomaar de opdracht geven om voor jou een complex product aan te kopen.

Er bestaat in België toch een Moratorium op complexe producten?

Dat klopt. In 2011 ondertekenden bijna alle financiële instellingen in België het zogenaamde Moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde financiële producten. Daarmee riep de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) de financiële sector op om aan particuliere beleggers geen bijzonder ingewikkelde producten te verkopen.

MiFID II vervangt dat Moratorium niet. Voor bijzonder ingewikkelde producten blijft het gelden. Voor minder ingewikkelde producten die niet onder het Moratorium vallen, maar toch niet voor elke belegger zijn weggelegd, gelden voortaan wel strengere regels onder MiFID II.

Wat heb ik als klant aan een versterkte *product governance*?

Financiële instellingen zetten strengere procedures op om ervoor te zorgen dat de juiste producten bij het gepaste doelpubliek terecht komen.

Hoewel de meeste financiële instellingen in België dat voor MiFID II al uit eigen beweging deden, verplicht MiFID II hen om:

- Voor alle producten die ze aanbieden een duidelijke **doelgroep** te **omschrijven** (bv. particuliere beleggers met een beleggingshorizon van drie jaar). Ze mogen enkel producten aanbieden waarvan de eigenschappen passen bij de doelgroep;
- Ervoor te zorgen dat alle producten hun hele levensloop blijven **overeenstemmen** met de behoeften, kenmerken en doelstellingen van de **doelgroep**. Stelt een financiële instelling vast dat een product niet meer overeenstemt met de doelgroep, dan moet ze maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de doelgroep wordt aangepast en dat de producten niet langer worden verkocht aan de oorspronkelijke doelgroep.

MiFID II kwam met een nieuw type beleggingsdienst: onafhankelijk beleggingsadvies. Wat is dat?

MiFID II maakt inderdaad een onderscheid tussen onafhankelijk beleggingsadvies en niet-onafhankelijk beleggingsadvies.

Je financiële instelling moet duidelijk maken welk type beleggingsadvies zij aanbiedt. Beide diensten zijn op zich evenwaardig. Een instelling kan zelfs tegelijk onafhankelijk en niet-onafhankelijk beleggingsadvies aanbieden. Wel moet een onafhankelijke beleggingsadviseur een aantal extra maatregelen nemen om aan zijn klanten te garanderen dat hij zijn advies niet beperkt tot eigen producten, en hij geen financiële prikkels krijgt om eigen producten te adviseren in plaats van producten van derde partijen.

Onafhankelijk advies

Zegt jouw bank of beleggingsonderneming dat ze je onafhankelijk beleggingsadvies verstrekt, dan moet ze een brede waaier aan beleggingsproducten op de markt onderzoeken voordat ze je één of meerdere producten daarvan aanraadt, en gelden een aantal bijkomende regels om ervoor te zorgen dat het advies daadwerkelijk volledig onafhankelijk is.

Niet-onafhankelijk advies

Een financiële instelling kan er ook voor kiezen om advies te geven dat niet-onafhankelijk is. Daar is niets mis mee. Het betekent enkel dat jouw financiële instelling bij haar beleggingsadvies niet noodzakelijk producten van andere financiële instellingen in aanmerking neemt, maar zich mogelijk beperkt tot producten die zij zelf heeft ontwikkeld. Je financiële instelling moet je daarover informeren. Maar ook in dat geval moet zij nagaan of het product geschikt is voor jou.

Er gelden regels rond commissies die financiële instellingen mogen betalen of ontvangen als zij beleggingsdiensten verlenen. Wat houden die in?

Wanneer een financiële instelling een financieel product verkocht, kan zij daarvoor vaak een vergoeding ontvangen van de fabrikant van het product, meestal onder de vorm van een commissie. Onder MiFID II kunnen financiële instellingen alleen nog onder strenge voorwaarden een commissie ontvangen of betalen.

Waarom? Omdat het gevaar bestaat dat er **belangenconflicten** ontstaan. Een financiële instelling zou immers geneigd kunnen zijn om producten aan te bieden die haar een hogere commissie opleveren, maar die minder geschikt zijn voor de klant. Die commissies, ook gekend als “inducements”, waren al geregeld onder MiFID I, maar die regels werden aanzienlijk verstrengd.

Commissies of andere geldelijke/niet-geldelijke tegemoetkomingen moeten **doorgestort worden aan de klant** in het kader van vermogensbeheerdiensten of onafhankelijk beleggingsadvies.

Een financiële instelling mag echter commissies of andere geldelijke/niet-geldelijke tegemoetkomingen blijven ontvangen en moet deze niet doorstorten aan de klant voor andere diensten dan vermogensbeheer of onafhankelijk beleggingsadvies. Voorwaarde is wel dat de financiële instelling kan aantonen dat die commissie de kwaliteit van de dienstverlening aan de klant ten goede komt, bv. door de klant digitale tools te bezorgen waarmee hij zijn beleggingsportefeuille beter kan opvolgen.

Wat is de zorgplicht?

Als financiële instellingen beleggingsdiensten aanbieden, moeten ze zich altijd op een **loyale, eerlijke en professionele wijze** inzetten voor hun klanten. Die norm wordt ook wel de zorgplicht genoemd.

Diezelfde plicht bestond ook al onder MiFID I. Onder MiFID II werd ze verder uitgebreid. Het algemene principe blijft ongewijzigd, maar financiële instellingen moeten nog meer dan vroeger in het **belang van de klant** handelen. Concreet betekent dat het volgende:

- Ze moeten je meer uitgebreide informatie bezorgen over de kosten van de diensten en producten die ze aanbieden;
- Ze moeten je een schriftelijk rapport overhandigen over het beleggingsadvies dat ze hebben verstrekt;
- Bij de ontwikkeling van nieuwe producten moet de doelgroep bepaald zijn.

Verder zijn ze verplicht om voldoende **voorzichtigheid** aan de dag te leggen. Ze moeten zich informeren over de financiële situatie en de wensen van hun klanten en hen op hun beurt ook dan adequaat informeren. Ook de informatie die de klant hen geeft, moeten ze controleren. Op basis daarvan kunnen ze waar nodig beslissen om de gevraagde diensten niet te verstrekken.

Hoe zorgt MiFID II voor betere informatieverstrekking?

Financiële instellingen moeten je goed **informer**en over de aard van hun diensten. Zij moeten je op voorhand laten weten of ze onafhankelijk beleggingsadvies verstrekken, dus of ze een brede analyse maken van de verschillende soorten financiële instrumenten.

Adviseren ze je een bepaald product, dan moeten de financiële instellingen **schriftelijk verantwoord**en waarom dat product precies aan je beleggingsdoelstellingen voldoet (in een zogenaamd “geschiktheidsverslag”).

Eenmaal ze beleggingsadvies verstrekt hebben en je een product heeft aangekocht, moeten de financiële instellingen ook aangeven of ze dat product zullen blijven opvolgen en nagaan of het product aansluit bij je beleggersprofiel. Je moet ook weten hoe vaak ze dat zal doen en hoe dat concreet zal verlopen.

Meer transparantie over kosten. Wat houdt dat in?

MiFID II wil ervoor zorgen dat de klant begrijpt welke kosten hij betaalt voor de aankoop van een product of dienst. Daarom moeten alle kosten die verband houden met de verlening van beleggingsdiensten en met beleggingsinstrumenten worden samengevoegd. Op die manier ziet de klant welke **impact** die kosten hebben op het **rendement** van zijn investering.

De financiële instelling moet dat samengevoegd geheel uitdrukken in **één bedrag** (zowel in contanten als in de vorm van een percentage). Dit wordt overzichtelijk weergegeven in een illustratie (bv. grafiek) met bijhorende toelichting.

Meer vorming en opleiding voor het personeel. Is dat nodig?

In België moet het personeel bij de financiële instellingen aan **uitgebreide opleidingsvereisten** voldoen. Zij moeten opleidingen volgen over beleggingsproducten en beleggingsdiensten en worden daarop getest via opleidingsprogramma's die werden goedgekeurd door de FSMA (Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten). Werknemers die in contact komen met klanten moeten de essentiële kenmerken van de aangeboden producten kennen, begrijpen en toelichten aan de klant (bv. of het product kapitaalbescherming biedt, wat de fiscale behandeling is van de opbrengsten, wat er gebeurt als de rente schommelt, wat gepaste beleggingstermijn is, ...).

Versterkt toezicht, hoezo?

De Europese en nationale financiële toezichthouders hebben via de MiFID II-regelgeving bevoegdheden waarmee ze hun toezichtsbeleid verder verscherpen.

De toezichthouders kunnen financiële instellingen **verbieden** om bepaalde beleggingsproducten aan te bieden op de markt. Dat kan natuurlijk niet zomaar, ze moeten daarvoor een **gegronde reden** hebben: bijvoorbeeld een product is te complex voor een bepaald type belegger, waardoor die **onvoldoende beschermd** dreigt te zijn. Een nationale toezichthouder moet voor een dergelijke beperking wel eerst afstemmen met de Europese toezichthouders.

Zijn er strengere sancties?

Ja, de toezichthouders hebben meer mogelijkheden om financiële instellingen die de regels niet respecteren, te sanctioneren. Zo kunnen ze **hoge boetes** opleggen (tot wel 5 miljoen EUR). De toezichthouders kunnen ook sneller bekend maken dat zij een sanctie hebben opgelegd. Dat moet een **afschrikwekkend effect** hebben voor financiële instellingen die het niet nauw nemen met de regels, aangezien zij zo aanzienlijke reputatieschade kunnen oplopen.

Klopt het dat een rechtspersoon voor bepaalde financiële transacties over een registratienummer moet beschikken?

Ja, MiFID II voorziet dat banken en beleggingsondernemingen die transacties in financiële instrumenten verrichten, deze transacties moeten melden aan de bevoegde autoriteit (in België is dat de FSMA, Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten), en dit uiterlijk aan het einde van de volgende werkdag. Het doel hiervan is toezichthouders toe te laten om sneller instellingen te kunnen opsporen die betrokken zijn bij frauduleuze transacties, zoals misbruik van voorkennis of koersmanipulatie.

Een van de elementen die een financiële instelling moet melden is de identiteit van de opdrachtgever van de transactie. Voor een natuurlijk persoon volstaat het rijksregisternummer als identificatie, maar voor een rechtspersoon is voortaan een **LEI of Legal Entity Identifier** nodig: een alfanumerieke code met 20 tekens die op een duidelijke en unieke wijze elke juridische entiteit identificeert die actief is op de financiële markten.

Zonder LEI kunnen rechtspersonen geen verrichtingen meer uitvoeren in financiële instrumenten.

Rechtspersonen kunnen een LEI verkrijgen bij een LEI-verstrekker: een organisatie die daartoe is gemachtigd door de Global LEI Foundation (GLEIF).

Op dit moment zijn volgende LEI-verstrekkers in België gevestigd:

- GS1 Belgium & Luxembourg (www.mylei.be)
- Acerta (<https://acerta.be/lei>)
- Xerius (www.xerius.be/lei)

Belgische rechtspersonen kunnen er ook voor kiezen om bij een buitenlandse aanbieder een LEI aan te vragen. Een overzicht van alle LEI-verstrekkers is te vinden op de website van de GLEIF: www.gleif.org/en/about-lei/how-to-get-an-lei-find-lei-issuing-organizations.

Waarom bevat MiFID II regels voor telefoongesprekken en elektronische communicatie?

Financiële instellingen moeten onder MiFID II telefoongesprekken en elektronische communicatie (zoals videogesprekken) opnemen en bewaren die betrekking hebben op het ontvangen, doorgeven en uitvoeren van cliëntorders.

Dat moet de toezichthouders helpen om beter te controleren of financiële instellingen hun **verplichtingen naleven** bij het verlenen van beleggingsdiensten.

03. Waarom wil een financiële instelling een beleggersprofiel opmaken en waartoe dienen de vragenlijsten die ik moet invullen als ik een beleggingsproduct koop?

Waarom wordt mijn beleggersprofiel opgemaakt?

Je financiële instelling stelt jouw beleggersprofiel op aan de hand van een vragenlijst. Dat is geen test of examen maar wel een **manier om je beter te leren** kennen en een goed zicht te krijgen op je kennis, ervaring, beleggingsdoelstellingen, financiële situatie en je bereidheid om risico te nemen. Op die manier kan zij ervoor zorgen dat je het beleggingsproduct of -advies krijgt dat het best bij je past.

De vragenlijsten zijn niet gestandaardiseerd. Elke financiële instelling kan haar eigen vragenlijst hanteren en die op maat snijden van het productaanbod van de instelling. Zo vermijdt men dat je vragen krijgt die niet pertinent zijn.

Over het algemeen komen klanten uit bij een van de volgende beleggersprofielen (benaming, aantal en soort kunnen verschillen van bank tot bank):

- Defensief/conservatief
- Neutraal/evenwichtig
- Speculatief/dynamisch

Bestaat er één enkele gestandaardiseerde vragenlijst die alle banken gebruiken? Waarom niet?

Niet alle instellingen gebruiken dezelfde vragenlijsten. Hoewel de vragen kunnen verschillen, test elke financiële instelling je kennis en ervaring even grondig. De verschillen tussen de vragenlijsten betreffen vooral het productaanbod van de financiële instelling. Niet alle financiële instellingen bieden dezelfde producten aan. Zij beperken de vragen dan ook tot die vragen die **pertinent** zijn **in het licht van hun productaanbod**.

Een financiële instelling die opties en gestructureerde producten met hefboomwerking aanbiedt, moet dan ook andere vragen stellen dan een financiële instelling die enkel eenvoudige beleggingsfondsen aanbiedt.

Hoe weet ik dat mijn financiële instelling mijn beleggersprofiel correct opmaakt/naleeft?

De Belgische toezichthouder FSMA (Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten) houdt hierop **toezicht**. Via inspecties van de financiële instellingen kan zij de vragenlijsten toetsen op hun volledigheid, coherentie en betrouwbaarheid.

Via **mystery shopping** kan de FSMA bovendien nagaan of de financiële instellingen het klantenprofiel daadwerkelijk correct opmaken en naleven wanneer zij beleggingsdiensten verlenen.

Kan ik als klant geweigerd worden op basis van de vragenlijst?

Nee, je zal niet geweigerd worden. De vragenlijst dient enkel om jouw beleggersprofiel op te stellen.

Als uw financiële instelling op basis van je beleggersprofiel zou vaststellen dat een bepaald type product niet geschikt is voor jou, kan zij je dat specifieke product **niet aanbevelen**. Zij kan een product namelijk pas aanbevelen als zij heeft geverifieerd of je voldoende kennis en ervaring heeft met betrekking tot het specifieke soort product, en of het product overeenstemt met je beleggingsdoelstellingen en je financiële draagkracht. Als dat voor een welbepaald product niet het geval zou zijn, gaat de bank samen met jou en op basis van je profiel op zoek naar andere producten die wel geschikt zijn voor jou, en die ze je bijgevolg wel kan aanbevelen.

Mag een financiële instelling mij helpen bij het invullen van de vragen?

Een financiële instelling mag je helpen om een financieel product te leren begrijpen als zij vaststelt dat je de werking van het product fout inschat. Zo kan zij bijvoorbeeld een informatiebrochure meegeven om je de werking van bepaalde producten uit te leggen.

De financiële instelling mag de vragenlijst echter niet in jouw plaats beantwoorden, of antwoorden suggereren.

Een MiFID vragenlijst is zowel een **gelegenheid voor de bank om je beter te leren kennen**, als een **opportunititeit voor jezelf om je wensen duidelijk te maken**. Een eerlijke en correcte invulling is dan ook in het belang van jezelf én je financiële instelling.

Mocht een financiële instelling toch de vragenlijsten helpen invullen, dan zou zij zich bovendien blootstellen aan aanzienlijke sancties. De FSMA (Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten) kan dergelijke praktijken trouwens opsporen via *mystery shopping*.

Wat heeft die vragenlijst te maken met financiële geletterdheid?

Het gebruik van de vragenlijst past enkel in een **wettelijke plicht** voor de financiële instellingen om na te gaan of je begrijpt wat de kenmerken zijn van een bepaald beleggingsproduct dat je wenst aan te kopen of dat de financiële instelling je wenst aan te bieden.

Financiële geletterdheid is een veel ruimer begrip: het doelt op de mate waarin iemand vertrouwd is met spaarproducten, kredieten, online bankieren, ...

Financiële geletterdheid is erg belangrijk om ervoor te zorgen dat iemand met kennis van zaken financiële diensten en producten gebruikt. Het is dan ook een collectieve verantwoordelijkheid van burger, scholen, toezichthouders en financiële instellingen.

Belgische Federatie van de financiële sector

Koning Albert II-laan 19, 1210 Brussel

www.febelfin.be